

GEC NERA

GRUPUL ECOLOGIC DE COLABORARE NERA **ECOLOGICAL COOPERATION GROUP NERA**

325600 - ORAVITA Str.1 Decembrie 1918 nr.60 etaj 2 Judetul Caras Severin
Telef. 0255-571224, 0255-572026, 0722 437 197 , fax 0255- 572026
www.gecnera.ro, E-mail: gecnera@yahoo.com

Nr. 1362/MM/.11.06.2010

RAPORT DE MONITORIZARE ALTERNATIVĂ A MEDIULUI

în zona parcurilor și rezervațiilor naturale din sudul Banatului.

- APRILIE – IUNIE 2010 -

I. Scopul monitorizării alternative a mediului

Monitorizarea alternativă, prin activități de voluntariat, a mediului în zona parcurilor naturale din sudul Banatului plasate pe teritoriul României și Serbiei reprezintă una din activitățile principale ale Grupului Ecologic de Colaborare Nera. Prin această activitate voluntarii, care activează în cadrul centrului transfrontalier de voluntariat al GEC Nera, colectează informații privind starea factorilor de mediu și a biodiversității în zona acestor arii naturale protejate precum și despre cele mai frecvente fenomenele de agresiune împotriva mediului provocate de activitățile antropice.

Informațiile sunt percepute la nivelul simțurilor umane de bază iar abilitățile de selectare a acestor informații, în funcție de relevanța lor pentru scopul propus, au fost dobândite de către voluntari în urma unui training de specialitate.

Informațiile colectate sunt înscrise în formulare (fișe) de monitorizare alternativă a mediului iar pe baza lor, GEC Nera întocmește rapoarte periodice, incluzând concluzii privind starea mediului și recomandări privind direcții de acțiune pentru autoritățile direct responsabile de implementarea politicilor publice de protecția mediului în aceste zone. Ulterior aceste rapoarte sunt distribuite tuturor factorilor interesați (autorități, presă, populația locală, agenți economici, ONG-uri, etc).

Rapoartele de monitorizare au rolul de a furniza informații alternative din zona societății civile și de a contribui la fundamentarea de decizii corecte care să prevină și să stopeze fenomenele de agresiune împotriva mediului și în special împotriva patrimoniului natural al parcurilor și rezervațiilor naturale plasate în sudul Banatului. În același timp aceste rapoarte reprezintă o atitudine civică concretă asumată în numele cetățenilor afectați de impactul negativ al agresiunilor împotriva mediului.

II. Zona și perioada de monitorizare

În perioada 1 aprilie – 10 iunie 2010 voluntarii GEC Nera au realizat următoarele misiuni de monitorizare:

- luna aprilie 2010 – monitorizarea mediului în interiorul localităților din comunele Ciudanovița, Ciclova Română, Sasca Montană, Pojejena, Coronini, Sichevița, și din orașele Anina, Oravița și Moldova Nouă

-10 iunie 2010 – monitorizarea Parcului Natural Porțile de Fier pe teritoriul comunelor/orașelor Socol, Pojejena, Moldova Nouă, Coronini, incluzând următoarele obiective ale patrimoniului natural: zona umedă Balta Nera – Dunăre (arie specială de protecție), zona umedă Pojejena – Divici (arie specială de protecție), zona

umedă Ostrovul Moldova Veche (arie specială de protecție), rezervația naturală Baziaș, rezervația naturală Râpa cu Lăstuni Valea Divici, rezervația naturală Valea Polevii – Peștera cu Apă (Gaura cu Muscă) și punctul turistic Stânca Babacai – Coronini.

-28 - 29 mai 2010 - monitorizarea zonei Parcului Național Cheile Nerei - Beușnița pe teritoriul orașului Oravita și a comunelor Sasca Montană și Ciclova Romană incluzând următoarele obiective ale patrimoniului natural: rezervația naturală Ciclova – Ilidia, rezervația naturală Cheile Șușarei și rezervația naturală Cheile Nerei - Beușnița în zona pârâului Bei.

-20 – 30 aprilie 2010 – monitorizarea zonei Parcului National Semenic Cheile Carașului pe teritoriul orașului Anina, incluzând rezervația naturală Buhui – Mărghitaș.

- 5 – 6 iunie 2010 – monitorizarea zonei umede Labudovo Okno (sit Ramsar) situată pe teritoriul Serbiei și a deltei râului Nera din cadrul zonei umede Balta Nera – Dunăre situată pe teritoriul României, incluzând un traseu cu lungimea de 3 Km situat pe malul stâng al Dunării în aval de localitatea Stara Palanka și un traseu de 2 Km pe cursul râului Nera în amonte de confluența cu Dunărea.

III. Starea factorilor de mediu și a biodiversității în zona monitorizată.

a) Apa

Zona Parcului Natural Porțile de Fier

Apa fluviului Dunărea a oferit vizibilitate obiectelor scufundate până la adâncimea de 35 cm în Coronini la Gaura cu Muscă, până la 30 cm la confluența cu pârâul Sichevița și până la 33 cm la confluența cu pârâul Radimna.

Pe întregul traseu monitorizat, pe malul stâng al Dunării, există depozitate ambalaje de plastic iar pe suprafața apei s-au observat în permanență pelicule și dăre de carburanți și grăsimi, ambalaje de plastic și deșeuri din lemn.

Concentrațiile cele mai mari de ambalaje de plastic au fost observate în stuful de la marginea apei din în zona umedă Divici – Pojejena.

Pe întreg traseul monitorizat, nivelul apei din Dunăre era scazut cu cca 60 cm fata de nivelul mediu normal. Cauza posibilă a scăderii bruște a nivelului apei în perioada observată o constituie măsurile de golirea a lacului din spatele barajului de la Porțile de Fier I în vederea atenuării viiturii anunțată în perioada respectivă pe Dunăre.

Data observațiilor: 10 iunie 2010

În albie, în zona podurilor, și pe malurile pârâurilor Radimna, Boșneag, Pojejena și Sichevița; în special în interiorul localităților Moldova Nouă, Pojejena, Radimna, Gornea, Sichevița; există cantități mari de ambalaje de plastic și deșeuri menajere.

Perioada observațiilor: 25 – 30 aprilie 2010

Zona umedă transfrontalieră Labudovo Okno & Balta Nera – Dunăre

Apa fluviului Dunărea a oferit vizibilitate obiectelor scufundate până la adâncimea de 25 cm în Stara Palanka, la locul de ancorare a bacului ce face cursa Ram – Stara Palanka.

Apa râului Nera a oferit vizibilitate obiectelor scufundate până la adâncimea de 45 cm, la 200 m amonte de confluența cu fluviul Dunărea.

Pe întregul traseu monitorizat, pe malul stâng al Dunării, există cantități mari de ambalaje de plastic la iar suprafața apei, s-au observat în permanență pelicule și dăre de carburanți și grăsimi, ambalaje de plastic și deșeuri din lemn. Incepând de la o distanță de 5 m de mal apa are miros caracteristic de ape uzate de canalizare.

Pe râul Nera, la suprafața apei, s-au observat în permanență ambalaje de plastic.

La 1 km amonte de confluența cu fluviul Dunărea spre localitatea Socol cursul râului Nera este blocat de arbori prăbușiti de pe malul românesc peste albia

brațului Nera Moartă. În dreptul arborilor prăbușiți peste albie s-au format baraje de deșeuri lemnoase și ambalaje de plastic.

Datorită blocajului monitorizarea a fost întreruptă.

(Data observațiilor: iunie 2010)

Zona Parcului National Cheile Nerei – Beușnița

Apa râului Nera a oferit vizibilitate obiectelor scufundate până la adâncimea de 45 cm la podul de la intrarea în Sasca Montană. În albie, în zona podurilor, și pe malurile pârâurilor Oravița, Șușara, Ciclova, Lișava și a râului Nera; în special în interiorul localităților Oravița, Sasca Montană, Sasca Romană, Ciclova Romană, Ciclova Montană, Brădișorul de Jos există cantități mari de ambalaje de plastic și deșeuri menajere.

Perioada observațiilor: 22– 30 aprilie 2010

Apa râului Nera a oferit vizibilitate obiectelor scufundate până la adâncimea de 50 cm la confluența cu pârâul Bei.

Apa pârâului Bei are o turbiditate care oferă vizibilitate obiectelor scufundate în apă până la adâncimea de 80 cm la păstrăvăria de la Valea Beiului.

(Perioada observațiilor: 28 – 29 mai 2010)

Zona Parcului National Semenic Cheile Carașului

Vizibilitate obiectelor scufundate în apă este până la adâncimea de 170 cm pe pârâul Buhui în dreptul cabanei Maial, până la adâncimea de 50 cm la malul lacului Mărghițaș și până la 40 pe pârâul Miniș în dreptul indicatorului de ieșire din localitatea Steierdorf spre Oravița.

În albie, în zona podurilor, și pe malurile pârâurilor Gârliște, Miniș și Buhui; în special în interiorul localităților Anina și Steierdorf există cantități mari de ambalaje de plastic și deșeuri menajere.

Din 3 galerii de mină și de pe suprafața a 12 depozite de deșeuri miniere neprotejate din perimetrului Ciudanovița – Natra – Lișava aparținând fostei exploatare de minereu de uraniu Oravița se scurg spre pârurile Jitin și Lișava ape posibil contaminate radioactiv.

(Perioada observațiilor: 20 – 30 aprilie 2010)

b) Solul și formațiunile geologice

Zona PN Porțile de Fier

Pe întregul traseu al DN 57 și DN 57A există abandonate ambalaje de plastic pe ambele părți ale drumului. Concentrații mai mari de ambalaje exista la punctul turistic Gaura cu Muscă din rezervația naturală Peștera cu Apă - Valea Polevii (comuna Coronini) și în cele cca 33 campări improvizate (în general locuri de pescuit) situate pe malul stâng al Dunării între localitățile Baziaș și Berzasca.

Cea mai mare concentrație de ambalaje a fost înregistrată pe teritoriul zonei umede Balta Nera – Dunăre, atât pe malul stâng al Dunării cât și în delta râului Nera (comuna Socol), pe o suprafață de cca 3 ha. Pe malul Dunării ambalajele se depun în golful format de Dunăre imediat după intrarea în România ca urmare a antrenării acestora de vânt sau cu ocazia viiturilor de pe Dunăre. În delta Nerei ambalajele se depun de regulă la viituri când arborii și tufișurile de aici reprezintă un filtru de reținere pentru asemenea materiale.

În interiorul zonei umede Pojejena – Divici, la 100m amonte de podul peste pârâul Radimna există un depozit de deșeuri de materiale de construcție pe o suprafață de cca 150 mp și urme de autovehicole.

La 2,0 km de la ieșirea din orașul Moldova Nouă, pe DN 57, spre localitatea Coronini, între șosea și malul Dunării este amplasat iazul de decantare a apelor de mină al SC Moldamin Moldova Nouă. Iazul ocupă o suprafață de cca 150 ha din care cca 70 ha este neprotejată. Prin evaporarea/înfiltarea apei, particulele de steril și alte substanțe chimice în suspensie s-au constituit în prezent într-un nisip fin (praf) de culoare gri-deschis (albă) care este antrenat prin deflație de către vânturile predominante din zonă. Informațiile prezentate de localnici confirmă faptul ca cel mai recent fenomenul de deflație a avut loc în perioada aprilie - mai 2010 ocazie cu

care au fost poluate cu reziduri provenind din această zonă localitățile și terenurile din zona Moldova Veche, Moldova Nouă, Măcești din România și Vinci, Požeženo, Veliko Gradište din Serbia.

În raport cu situația din anii anteriori, pe suprafața stâncii Babacai – punct de interes turistic amplasat în apele Dunării imediat la ieșirea din localitatea Coronini spre Berzasca), au apărut numeroase fisuri. Din informațiile oferite de localnici rezultă că în fiecare an, după ciclurile de îngheț-dezghet, din această stâncă sunt dislocate bucăți mari fapt pentru care Stanca Babacai se deteriorează în permanență.

În zona confluenței pârâului Sichevița cu Dunărea mai mulți deținători de terenuri (3 cazuri) au executat lucrări de extindere în albia fluviului a incintei proprietății. Aceste lucrări contravin legislației în domeniul gospodării apelor.

(Data observațiilor: 10 iunie 2010)

Zona PN Cheile Nerei - Beușnița

Pe ambele parti ale drumului de centură a orașului Oravita spre Anina exista deponii neorganizate de deseuri si ambalaje, concentrate in 7 puncte de depozitare ce cumuleaza o suprafata totala de cca 0,6 ha.

(Data observațiilor: 30 aprilie 2010)

Pe partea stanga a DJ Ciuchici – Sasca Montana la intrarea in localitatea Sasca Montana exista un depozit (haldă) neprotejat de deseuri miniere sub forma de nisip fin ce ocupa o suprafata de cca 5 ha. Pe terenurile agricole din zonă au fost observate cantități mari de deseuri provenite de la această haldă.

Informațiile prezentate de localnici confirmă faptul din acest depozit, în fiecare an, nisipul este antrenat de vânt, prin deflație, sau de către apele meteorice. Cu această ocazie sunt poluate terenurile agricole din zona localității Sasca Montană.

(Perioada observațiilor: 28 – 29 mai 2010)

Zona Parcului National Semenic Cheile Carașului

În perimetrul Ciudanovița – Natra – Lișava există 12 amplasamente de depozite (halde) de deseuri miniere rezultate în urma activității fostei exploatări de minereu de uraniu Oravița care ocupă în total o suprafață de cca 20 ha. Depozitele sunt neprotejate iar apele meteorice care spală aceste depozite sunt dirijate pe cale naturală direct în pârâurile Jitin și Lișava.

În localitatea Anina exista 6 depozite (halde) neprotejate de deseuri miniere rezultate în urma activității fostei exploatări de cărbune Anina , respectiv halda Schluht - 17 ha, halda Funicular - 2.30 ha, halda Rampă - 1,70 ha, halda Unghiular - 2,30 ha, haldele Puțul IV 1 - 1ha, halda de la Periclin – 0,5 ha.

Informațiile prezentate de localnici confirmă faptul ca din aceste depozite materialul este antrenat de vânt, prin deflație, sau de către apele meteorice ocazie cu care sunt poluate terenurile agricole și gospodăriile cetățenilor.

În localitatea Anina exista 4 depozite neorganizate de deseuri menajere și de materiale de construcție, respectiv deasupra haldei de steril minier de la Puțul 5, în zona Valea Tereziei, la poalele Dealului Crucii, în zona podului peste pârâul Schultz a căii ferate Anina - Oravița.

În 5 zone din interiorul rezervației mixte Mărghitaș – Buhui, au fost observate denivelări ale solului provocate de utilajele folosite la exploatările forestiere.

(Perioada observațiilor: 20 – 30 aprilie 2010)

c) Aerul

Informațiile prezentate de localnicii din Moldova Veche, Moldova Nouă, și Măcești confirmă faptul că în urma fenomenelor de deflație care au avut loc pe suprafața iazului de decantare a apelor de mină Tăușani în perioada aprilie – mai aerul a fost greu respirabil în aceste localități iar vizibilitatea redusă.

Data colectării informațiilor: 10 iunie 2010

Zona Parcului National Semenic Cheile Carașului

În Anina în zona poalele Dealului Crucii și pe strada Bufeni, până la intrarea în pădure, deponiile improvizate emana un miros puternic de resturi aflate în decompunere și fum rezultat în urma incendiilor sporadice a deșeurilor.

(Perioada observațiilor: 20 – 30 aprilie 2010)

d) Biodiversitatea

Zona PN Porțile de Fier

Din cauza scăderii nivelului apei din Dunăre, fâșii de albie cu lățimea medie de 150 m situate pe pe malul stâng al Dunării, care în condiții hidrologice normale erau acoperite cu apă, erau uscate în perioada de observație iar microfauna și flora acvatică precum și coloniile de scoici și vegetație acvatică erau complet distruse.

În rezervația naturală Balta Nera – Dunăre ambalajele de plastic depozitate în delta Nerei sufocă vegetația și perturbă locurile de cuibărit.

În rezervația naturală Râpa cu Lăstuni – Valea Divici, lăstunul de mal (*Riparia riparia*) a părăsit habitatul din abrupturile argiloase de pe margine drumului Pojejena – Socol.

Pe întreg traseul monitorizat există resturi arse de arbori tineri în dreptul a 10 vetre de foc.

Pe întregul traseu monitorizat de pe Dunăre, la malul apei, ocazional, au fost întâlnite exemplare izolate de pești morți.

(Data observațiilor: 10 iunie 2010)

Zona PN Cheile Nerei – Beușnița

Covorul vegetal a fost distrus pe locul a 2 vetre de foc situate pe poteca forestieră din interiorul rezervației naturale Cheile Șușarei și pe locul a 3 vetre de foc situate pe poteca forestieră din interiorul rezervației Beușnița.

(Perioada observațiilor: 28 – 29 mai 2010)

Zona Parcului National Semenic Cheile Carașului

În Anina, în zona rezervorului de apă potabilă situat deasupra limitei dintre străzile Eftimie Murgu și Pădurii, au fost observate trunchiurile a 10 molizi retezate la înălțimea de cca 1 m de sol.

Pe traseul principal din interiorul rezervației mixte Mărghitaș – Buhui și la Peștera de la Haldină există vetre de foc care au distrus vegetația pe cca 15 mp iar în jurul vetrelor există resturi de copaci tineri arși.

IV. Ecoturismul

a. Infrastructura destinată vizitării ariilor naturale protejate.

În toate zonele monitorizate nu există campări omologate. Turistii campează în locuri care nu au utilități minime destinate protejării mediului (toaile, locuri de preparare a hranei, sistem de colectare a deșeurilor și ambalajelor, instalații de apă curentă și instalații de colectare a scurgerilor de ape uzate, etc.).

Mijloacele de informare din teren (puncte de informare, panouri, indicatoare, etc) destinate promovării prin turism a patrimoniului natural și cultural - istoric din zona celor 4 arii naturale protejate sunt insuficiente iar cele care există conțin un volum redus de informații.

Pe traseele de vizitare din zonele monitorizate a fost întâlnit un singur observator pentru animale (pasări) la Pojejena.

Pe poteca forestieră de pe Cheile Șușarei există 2 puncte de trecere a cursului de apă fără punți cu risc mare de accidente, o zonă cu risc mare de cădere a anrocamentelor de pe versant și o cărare foarte îngustă săpată în stâncă cu o lungime de 5 m care nu are ancore de sprijin și siguranță pentru vizitatori.

Poteca de acces la punctul turistic Gaura cu Muscă din rezervația naturală Peștera cu Apă – Valea Polevii are o panta de cca 55%, este situată pe un teren stâncos, accidentat cu risc de rostogolire a anrocamentelor, nu are trepte și ancore de sprijin și siguranță pentru vizitatori.

Sistemul informațional destinat promovării regimului de arie naturală protejată (puncte de distribuire pliante, panouri, mijloace de pază, etc) este

insuficient dezvoltat. Colaborarea destinată acestui scop între administrația ariilor naturale protejate, administratorii de patrimoniu de pe teritoriul acestor zone (consilii locale, primării, administrația pădurilor, etc.) și autoritățile de asigurare a ordinii publice este ocazională.

b. Agresiuni împotriva mediului specifice practicării turismului.

Zona PN Porțile de Fier

Pe malul Dunării au fost întâlniți cca 80 de turiști, cu autoturisme și corturi proprii, care au campat pe malul Dunării sau pe Valea Radimnei, în locații de campare improvizate, în grupuri de 4-5 persoane. În toate campările există abandonate ambalaje din plastic și gunoi menajer precum și vetre de foc.

În 7 câmpuri improvizate de pe malul Dunării seara și noaptea au fost folosite radio-casetofoane la un nivel foarte ridicat de sonorizare, fapte care au provocat disconfort celorlalți turiști.

Toți pereții peșterii Gaura cu Muscă sunt inscripționați cu slogane și desene (unele obscene).

Punctul de informare ecoturistică instalat de GEC Nera la Peștera Gaura cu Muscă este avariat. Panoul cu informații a fost smuls din scheletul de lemn a punctului de informare.

Panourile de informare instalate de Adm. PN Porțile de Fier în rezervația Pojejen – Divici și Balta Nera – Dunăre sunt zgâriate sau inscripționate cu alte texte.

(Data observațiilor: 10 iunie 2010)

Zona PN Cheile Nerei – Beușnița

Pe traseul din rezervația naturală Beușnița au fost întâlnite grupuri de turiști (în total 15 persoane) care, de regulă, practicau turism de pasaj. Dintre aceștia, un grup de 3 turiști au pătruns pe traseul rezervației cu un autoturism înmatriculat în Belgia, cu nr. BH 96 14 M. Din informațiile furnizate de localnici rezultă că turiștii ar fi putut fi persoane care lucrează în cadrul Direcției Regionale de Regim Silvic Timisoara.

(Data observațiilor: 29 mai 2010)

V. Recomandări pentru îmbunătățirea politicilor publice de mediu în zonelor monitorizate.

a) Măsurile din partea autorităților publice centrale și locale.

- Realizarea unui sistem integrat de management al deșeurilor la nivel de comună/oraș cu includerea în sistem a ariilor naturale protejate. Costurile pot fi suportate prin accesarea fondurilor UE în cadrul POS Mediu - Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate.

- Realizarea de parteneriate public - private, cu investitori interesați în amenajarea unor câmpuri ecologice în afara ariilor speciale de protecție pe traseele turistice de pe malul Dunării, Munții Aninei și Cheile Nerei - Beușnița. Costurile pot fi suportate prin accesarea fondurilor UE în cadrul PNDR măsura 313.

- Realizarea unei infrastructuri de vizitare adecvată pentru ariile naturale protejate. Costurile pot fi suportate prin accesarea fondurilor UE în cadrul POS Mediu - Axa Prioritară 4 - Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protejarea naturii; POR - Axa Prioritară 5 - Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului și PNDR - Axa 3.1.3 - Încurajarea activităților turistice.

- Implementarea unui proiect de conservare a stâncii Babacai. Costurile pot fi suportate prin accesarea fondurilor UE în cadrul PNDR - Axa 3.1.3 - Încurajarea activităților turistice.

- Realizarea unui sistem eficient destinat cunoașterii de către populație și turiști a regimului ariilor naturale protejate și promovării patrimoniului natural și

cultural - istoric. Costurile pot fi suportate prin accesarea fondurilor UE în cadrul POS Mediu - Axa Prioritară 4 - Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protejarea naturii și PNDR - Axa 3.1.3 - Încurajarea activităților turistice

-Colectarea de urgență a ambalajelor și deșeurilor menajere din locurile de campare improvizate și de pe cursurile de apă din interiorul și din zona ariilor naturale protejate.

-Implementarea de proiecte privind stabilizarea depozitelor de deșeuri miniere și reconstrucția ecologică a suprafețelor de teren agricol afectate. Costurile pot fi suportate prin accesarea fondurilor UE în cadrul POR: AP 4 Sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri regional și local, DMI 4.2 Reabilitarea siturilor industriale poluate și neutilizate și pregătirea pentru noi activități.

-intensificarea controalelor din partea Primăriilor, Inspectoratului Județean al Gărzii de Mediu, Inspecției Silvice și de Vânătoare Timișoara; Inspecției Sanitar – Veterinare Caraș – Severin, Inspectoratului Județean de Poliție Caraș - Severin, Direcției Apelor Banat și administrațiilor parcurilor în scopul prevenirii, diminuării și stopării fenomenelor de agresiune împotriva patrimoniului natural.

Colectiv de redactare:

-ing. Constantin Crețu	- consultant pentru evaluarea stării factorilor de mediu apă, sol, aer (GEC Nera)
-ing. Marius Oldja	-consultant conservarea biodiversității (Vojvodinașume - Serbia)
-biolog Mariana Corcodel	-consultant conservarea biodiversității (GEC Nera)
-biolog Mirabela Schinteie	-consultant conservarea biodiversității (GEC Nera)
-dr.ing Cornel Popovici Sturza	-consultant proceduri de monitorizare alternativa a mediului (GEC Nera)
-lector univ. drd. Ileana Rotaru	- consultant comunicare (independent)

Notă:

Raportul s-a realizat prin procesarea a 53 de fișe de monitorizare alternativă a mediului, întocmite de către voluntari în perioada de monitorizare.

Aceste documente cuprind informații suplimentare, probe (acolo unde este cazul) , imagini, și pot fi puse la dispoziția celor interesați.